Matura 2027 z języka polskiego – poziom podstawowy. Arkusz próbny 1

Formuła 2023 · część pisemna

Czas pracy: **240 minut**

Liczba punktów: **60**

Imię i nazwisko: ..... Klasa: ..... Data: .....

INSTRUKCJA DLA ZDAJĄCEGO

1. Sprawdź, czy arkusz zawiera wszystkie strony. Ewentualny brak zgłoś nauczycielowi.
2. Na rozwiązanie wszystkich zadań masz łącznie **240 minut** i sam decydujesz, ile czasu przeznaczysz na test, a ile na wypracowanie.
3. Czytaj uważnie teksty i polecenia. Odpowiedzi zapisuj w miejscach na to przeznaczonych.
4. W zadaniach zamkniętych wybierz jedną odpowiedź i otocz kółkiem jej literę. W zadaniach otwartych odpowiadaj pełnymi zdaniami, zgodnie z poleceniem.
5. Wypracowanie musi liczyć **co najmniej 300 wyrazów**.
6. Pisz czytelnie długopisem lub piórem z czarnym tuszem. Nie używaj korektora; błędny zapis przekreśl.
7. Podczas egzaminu nie wolno korzystać z żadnych słowników.
8. Zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Arkusz przygotowany zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi na rok 2027. Nie jest to arkusz CKE ani kopia arkusza z poprzednich lat.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Arkusz 1. Część 1. Test „Język polski w użyciu”

Przeczytaj oba teksty, a potem rozwiąż zadania 1–6. Odpowiadaj na podstawie tekstów i własnymi słowami, chyba że polecenie stanowi inaczej. Podawaj tyle odpowiedzi, ile wskazano w poleceniu.

Tekst 1. Pochwała lampy

[1] Przez tysiące lat noc wyznaczała granice ludzkiej aktywności. Kiedy zachodziło słońce, praca na polu i w warsztacie ustawała, a drogi pustoszały. Świeca i kaganek dawały tyle światła, by nie potknąć się o próg, ale za mało, by bez wysiłku czytać, szyć czy opatrywać rany. Nic dziwnego, że ciemność kojarzyła się z zagrożeniem: w baśniach i podaniach właśnie nocą budzą się upiory, a zbójcy wychodzą na trakty. Dom zamykano na skobel, a kto musiał wyruszyć w drogę po zmroku, polecał się opiece świętych.

[2] Przełom przyszedł w XIX wieku. W połowie stulecia lwowski farmaceuta Ignacy Łukasiewicz skonstruował lampę naftową – tańszą i jaśniejszą od świec. Według często przywoływanej historii latem 1853 roku przy jej świetle przeprowadzono w lwowskim szpitalu nocną operację, a rok później w Gorlicach zapłonęła uliczna latarnia naftowa. Lampy naftowe szybko trafiły do domów, sklepów i warsztatów, a pod koniec wieku zaczęło je wypierać światło elektryczne.

[3] Trudno przecenić, co zmieniło się dzięki tanim lampom. Wieczór przestał być czasem przymusowej bezczynności. Dzieci, które za dnia pomagały w gospodarstwie, mogły po zmroku uczyć się czytać, a dorośli – wracać do książek i gazet. Szpitale i fabryki zaczęły działać przez całą dobę. Ulice, dotąd omijane po zmroku, stały się miejscem spacerów, spotkań i handlu. Oświetlone miasto jest też bezpieczniejsze: łatwiej w nim dostrzec niebezpieczeństwo i łatwiej wezwać pomoc. Dla milionów ludzi lampa oznaczała po prostu więcej życia – kilka dodatkowych godzin na naukę, rozmowę i odpoczynek. Nie bez powodu jedną z pierwszych oznak postępu w zapadłych wsiach było doprowadzenie prądu: kiedy w chałupie zapalała się żarówka, zmieniał się rytm całego życia domowników.

[4] Zmieniła się także kultura. Wieczorne przedstawienia teatralne, koncerty i spotkania w czytelniach stały się dostępne dla szerokiej publiczności, a nie tylko dla tych, których stać było na setki świec. Dzięki oświetlonym ulicom ludzie zaczęli po pracy wychodzić z domów, spotykać się w kawiarniach, spacerować po parkach. Wiele miast zawdzięcza swój wieczorny urok właśnie lampom, które wydobywają z mroku fasady kamienic, mosty i wieże. Kiedy mówimy, że miasto „tętni życiem” także nocą, mamy na myśli tę zdobycz: światło przedłużyło dzień i dało ludziom czas, którego wcześniej nie mieli.

[5] Nasi przodkowie spoglądali w nocne niebo z niepokojem. Zaćmienie Księżyca czy kometa zapowiadały w ich oczach wojnę, zarazę albo śmierć władcy. Człowiek bezradny wobec ciemności wypełniał ją lękiem i wróżbami. Światło, które zapalamy dziś jednym przyciskiem, jest więc nie tylko udogodnieniem – jest także zwycięstwem rozumu nad strachem.

[6] Coraz częściej słychać dziś głosy, że oświetlamy świat zbyt hojnie: lamp jest za dużo, świecą bez potrzeby i przeszkadzają zwierzętom. W tych zarzutach jest sporo racji – nikt rozsądny nie będzie bronił reklam świecących przez całą noc nad pustym parkingiem. Nie popadajmy jednak w przesadę. Rezygnacja z oświetlenia nie przywróci nam utraconego raju, tylko cofnie nas do czasów, w których zmierzch zamykał człowieka w domu. Lampy trzeba mądrze projektować i rozsądnie zapalać, ale nie wolno zapominać, ile im zawdzięczamy. Sztuczne światło należy do tych wynalazków, które naprawdę uczyniły nasze życie dłuższym i bezpieczniejszym. Warto też pamiętać, że ci, którzy dziś tęsknią za ciemnością, oglądają gwiazdy zazwyczaj z miejsca, z którego po oświetlonej drodze bezpiecznie wrócą do domu.

Tekst przygotowany do arkusza.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Tekst 2.

Tekst 2. Gdzie się podziały gwiazdy?

[1] Kiedy ostatnio widzieliście Drogę Mleczną? Wielu mieszkańców dużych miast nie widziało jej nigdy – nie dlatego, że zniknęła, lecz dlatego, że zasłania ją poświata tysięcy latarni, reklam i okien. Nad miastem niebo nie jest nocą czarne, tylko szarawe albo pomarańczowe, a gwiazd da się tam policzyć zaledwie kilkanaście. Zjawisko to nazywa się zanieczyszczeniem światłem, a potocznie – smogiem świetlnym.

[2] Przez tysiąclecia gwiaździste niebo było dla ludzi kalendarzem, mapą i księgą opowieści. Rolnicy odczytywali z niego pory roku, żeglarze wyznaczali według gwiazd kurs statku, a pasterze nadawali gwiazdozbiorom nazwy i opowiadali o nich legendy. Mikołaj Kopernik, obserwując niebo gołym okiem i za pomocą prostych przyrządów, zmienił nasze wyobrażenie o miejscu Ziemi we wszechświecie. Patrzenie w gwiazdy uczyło pokory i zachwytu – przypominało, jak mały jest człowiek i jak ogromny jest świat, który go otacza.

[3] Utrata nocnego nieba to także strata dla kultury. Przez wieki gwiazdy inspirowały poetów, malarzy i kompozytorów, a noc, w której człowiek zostaje sam na sam z nieskończonością, należy do najstarszych motywów literatury. Trudno jednak zachwycić się czymś, czego się nigdy nie widziało. Dziecko, które zna gwiazdy tylko z ekranu, nie przeżyje tego, co przeżywali jego dziadkowie, gdy w sierpniową noc kładli się na łące i szukali na niebie Wielkiego Wozu. Obraz w telefonie może być ostry i barwny, ale nie da poczucia, że stoimy pod prawdziwym, ogromnym sklepieniem.

[4] Nadmiar sztucznego światła odbiera nam nie tylko widok. Ciemność jest potrzebna całej przyrodzie. Wędrowne ptaki, które nocą orientują się także według gwiazd, gubią drogę nad jaskrawo oświetlonymi miastami. Owady krążą wokół latarni, aż padną ze zmęczenia. Również nasz organizm „wie", kiedy jest noc: w ciemności wydziela melatoninę, hormon regulujący sen. Światło ekranów i ulicznych lamp, które nocą wpada do sypialni, może ten rytm rozregulować. Nadmiar światła to wreszcie zwykłe marnotrawstwo: lampa, która świeci w niebo, nie oświetla niczego, a energię potrzebną do jej zasilania trzeba przecież najpierw wytworzyć.

[5] Czy to znaczy, że mamy zgasić miasta? Oczywiście nie. Nikt nie chce wracać do czasów, gdy po zmroku bano się wyjść na ulicę. Chodzi o to, by światła było tyle, ile trzeba, i tam, gdzie jest potrzebne. Latarnię można osłonić tak, by świeciła w dół, na chodnik, a nie w niebo. Podświetlenie pomnika można wyłączyć po północy, a reklamę – kiedy sklep jest zamknięty. W wielu krajach, także w Polsce, wyznacza się parki ciemnego nieba – obszary, na których ogranicza się sztuczne oświetlenie, by chronić nocny krajobraz. Można tam zobaczyć niebo takie, jakie znali nasi pradziadkowie. Do takich miejsc przyjeżdżają dziś miłośnicy astronomii, a nocne spacery z przewodnikiem cieszą się coraz większym zainteresowaniem.

[6] Ciemność nie jest wrogiem, którego trzeba pokonać. Jest częścią świata, tak samo jak dzień. Zanim zapalimy kolejną lampę „na wszelki wypadek", zastanówmy się, czy naprawdę jej potrzebujemy. Być może któregoś wieczoru nasze dzieci, patrząc w górę, zobaczą coś więcej niż pomarańczową mgłę.

Tekst przygotowany do arkusza.

Zadanie 1. (0–2) Na podstawie tekstów *Pochwała lampy* i *Gdzie się podziały gwiazdy?* Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1. W obu tekstach przywołano dawne wyobrażenia ludzi związane z nocnym niebem.	**P**	**F**
2. Autor tekstu 1. przyznaje, że część zarzutów wobec nadmiaru oświetlenia jest słuszna.	**P**	**F**
3. Autor tekstu 2. proponuje, by w miastach wyłączać oświetlenie ulic na całą noc.	**P**	**F**

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 2. (0–1) Na podstawie akapitu 3. tekstu 1. podaj dwie zmiany w życiu codziennym ludzi, które według autora przyniosło tanie oświetlenie.

Zadanie 3. (0–1) Czy przywołanie dawnych ludzi spoglądających w nocne niebo pełni taką samą funkcję w argumentacji autorów obu tekstów? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do każdego z tekstów.

Zadanie 4. (0–1) Uzasadnij, że wyrażenie *smog świetlny* (tekst 2., akapit 1.) ma charakter przenośny.

Zadanie 5. (0–1) Które zdanie najtrafniej oddaje stanowisko autora tekstu 2.? Zaznacz właściwą odpowiedź, wybraną spośród podanych A–D.

A. Sztucznego światła trzeba używać z umiarem, bo ciemność jest potrzebna ludziom i przyrodzie.

B. Miasta powinny zrezygnować z latarni, żeby mieszkańcy mogli znów oglądać gwiazdy.

C. Nadmiar sztucznego światła szkodzi wyłącznie wędrownym ptakom i owadom.

D. Obserwowanie gwiazd jest dziś zajęciem przydatnym tylko zawodowym astronomom.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Arkusz 1. Część 2. Test historycznoliteracki

Zadanie 7. (0–2) Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

Księga Rodzaju – wieża Babel

A ziemia była jednego języka i téjże mowy.

2 I gdy szli od wschodu słońca, naleźli pole na ziemi Sennaar, i mieszkali na niem.

3 I rzekli, jeden do bliskiego swego: Pójdźcie, naczyńmy cegieł i wypalmy ją ogniem. I mieli cegłę miasto kamienia, a ił kliowaty miasto wapna.

4 I rzekli: Pójdźcie, zbudujmy sobie miasto i wieżę, któréjby wierzch dosięgał do nieba: a uczyńmy sławne imię nasze, pierwéj niźli się rozproszymy po wszystkich ziemiach.

5 I zstąpił Pan, aby oglądał miasto i wieżę, którą budowali synowie Adamowi:

6 I rzekł: Oto jeden jest lud, i jeden język wszystkim: a poczęli to czynić, i nie przestaną od myśli swych, aż je skutkiem wypełnią.

7 Przeto pójdźcie, zstąpmy, a pomięszajmy tam język ich, aby nie słyszał żaden głosu bliźniego swego.

8 I tak rozproszył je Pan z onego miejsca po wszystkich ziemiach, i przestali budować miasta.

9 I przetóż nazwano imię jego Babel, iż tam pomieszany jest język wszystkiéj ziemie: i z onąd rozproszył je Pan po wszystkich krainach.

Objaśnienia: *Sennaar* – kraina w Mezopotamii; *naczyńmy* – narobmy; *miasto* – tu: zamiast; *ił kliowaty* – lepkie spoiwo; *pierwéj niźli* – zanim; *skutkiem wypełnią* – wykonają; *z onąd* – stamtąd.

Księga Rodzaju 11, 1–9, przekład Jakuba Wujka (wyd. 1923), tekst według Wikiźródeł; pisownia oryginału (*é* – dawna litera, czytaj jak *e*) (domena publiczna).

7.1. (0–1) Na podstawie przytoczonego fragmentu wyjaśnij, jaki cel stawiali sobie budowniczowie wieży i w jaki sposób Bóg udaremnił ich zamiar.

7.2. (0–1) Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź, wybraną spośród podanych A–D.
Opowieść o wieży Babel wyjaśnia przede wszystkim

A. pochodzenie różnorodności języków i rozproszenia ludów.

B. powody, dla których Bóg zesłał na ziemię potop.

C. okoliczności zawarcia przymierza Boga z Noem.

D. przyczynę wygnania pierwszych ludzi z raju.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 8. (0–2) Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

Daniel Naborowski, *Na oczy królewny angielskiej…*

Twe oczy, skąd Kupido na wsze ziemskie kraje,
Córo możnego króla, harde prawa daje,
Nie oczy, lecz pochodnie dwie nielitościwe,
Które palą na popiół serca nieszczęśliwe.
Nie pochodnie, lecz gwiazdy, których jasne zorze
Błagają nagłym wiatrem rozgniewane morze.
Nie gwiazdy, ale słońca, pałające różno,
Których blask śmiertelnemu oku pojąć próżno.
Nie słońca, ale nieba, bo swój obrót mają
I swoją śliczną barwą niebu wprzód nie dają.
Nie nieba, ale dziwnej mocy są bogowie,
Przed którymi padają ziemscy monarchowie.
Nie bogowie też zgoła, bo azaż bogowie
Pastwią się tak nad sercy ludzkimi surowie?
Nie nieba: niebo torem jednostajnym chodzi;
Nie słońca: słońce jedno wschodzi i zachodzi;
Nie gwiazdy, bo te tylko w ciemności panują;
Nie pochodnie, bo lada wiatrom te hołdują.
Lecz się wszytko zamyka w jednym oka słowie:
Pochodnie, gwiazdy, słońca, nieba i bogowie.

Objaśnienia: *królewna angielska* – Elżbieta Stuart, córka króla Anglii Jakuba I; *Kupido* – bóg miłości; *harde* – tu: surowe; *błagają* – tu: uciszają; *pałające różno* – płonące każde osobno; *niebu wprzód nie dają* – nie ustępują niebu; *azaż* – czyż; *surowie* – okrutnie; *lada wiatrom hołdują* – ulegają byle wiatrowi; *wszytko* – wszystko.

Daniel Naborowski, *Na oczy królewny angielskiej, która była za Fryderykiem, falcgrafem reńskim, obranym królem czeskim* (całość); tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl (domena publiczna).

8.1. (0–1) Wyjaśnij, na czym polega kompozycja wiersza. Odwołaj się do wersów 1–14 oraz 15–20.

8.2. (0–1) Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź, wybraną spośród podanych A–D.
Wiersz Naborowskiego jest przykładem poezji barokowej, ponieważ

A. opiera się na kunsztownym, zaskakującym pomyśle i grze słów, które mają zadziwić czytelnika.

B. wyraża pogodną wiarę w ład świata oraz zachętę do życia zgodnie z naturą.

C. opowiada o losach bohatera zbiorowego, naśladując mowę chłopów.

D. przejmuje kompozycję ludowej ballady z wątkiem nadprzyrodzonej kary.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 9. (0–2) Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz* – powrót do Soplicowa

Właśnie dwukonną bryką wjechał młody panek
I obiegłszy dziedziniec zawrócił przed ganek.
Wysiadł z powozu; konie porzucone same,
Szczypiąc trawę ciągnęły powoli pod bramę.
We dworze pusto: bo drzwi od ganku zamknięto
Zaszczepkami i kołkiem zaszczepki przetknięto.
Podróżny do folwarku nie biegł sług zapytać,
Odemknął, wbiegł do domu, pragnął go powitać.
Dawno domu nie widział, bo w dalekim mieście
Kończył nauki, końca doczekał nareszcie.
Wbiega i okiem chciwie ściany starodawne
Ogląda czule, jako swe znajome dawne.
Też same widzi sprzęty, też same obicia,
Z którymi się zabawiać lubił od powicia,
Lecz mniej wielkie, mniej piękne niż się dawniej zdały.
I też same portrety na ścianach wisiały:
Tu Kościuszko w czamarce krakowskiej, z oczyma
Podniesionymi w niebo, miecz oburącz trzyma;
Takim był, gdy przysięgał na stopniach ołtarzów,
Że tym mieczem wypędzi z Polski trzech mocarzów,
Albo sam na nim padnie. Dalej w polskiej szacie
Siedzi Rejtan, żałośny po wolności stracie;
W ręku trzyma nóż ostrzem zwrócony do łona,
A przed nim leży Fedon i żywot Katona.
Dalej Jasiński, młodzian piękny i posępny;
Obok Korsak, towarzysz jego nieodstępny:
Stoją na szańcach Pragi, na stosach Moskali,
Siekąc wrogów, a Praga już się wkoło pali.
Nawet stary stojący zegar kurantowy
W drewnianej szafie poznał, u wniścia alkowy;
I z dziecinną radością pociągnął za sznurek,
By stary Dąbrowskiego usłyszeć mazurek.

Objaśnienia: *panek* – młody pan (tu: Tadeusz); *zaszczepki* – zasuwki; *od powicia* – od niemowlęctwa; *trzech mocarzów* – trzy państwa zaborcze; *Rejtan* – poseł, który w 1773 r. protestował na sejmie przeciw zatwierdzeniu I rozbioru; *Fedon* – dialog Platona o nieśmiertelności duszy; *żywot Katona* – życiorys Rzymianina, który wolał śmierć niż życie pod władzą tyrana; *Jasiński, Korsak* – obrońcy warszawskiej Pragi w 1794 r.; *u wniścia alkowy* – przy wejściu do sypialni; *mazurek Dąbrowskiego* – pieśń Legionów Polskich, dziś hymn Polski.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, księga I, fragment; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl (domena publiczna).

9.1. (0–1) Wyjaśnij, dlaczego znane z dzieciństwa sprzęty wydały się Tadeuszowi „mniej wielkie, mniej piękne niż się dawniej zdały”.

Podgląd • Pierwsza Ławka

9.2. (0–1) Wyjaśnij, o czym świadczą portrety i zegar kurantowy w dworze Sopliców. Uwzględnij to, że akcja utworu toczy się w czasie zaborów.

Zadanie 10. (0–1) Wyjaśnij, jaką funkcję pełni w dramacie Williama Szekspira scena z pijanym odźwiernym (akt II), rozgrywająca się tuż po zabójstwie Dunkana. Odwołaj się do utworu.

Zadanie 11. (0–2) Zapoznaj się z opisem obrazu i wykonaj zadania.

Józef Mehoffer, *Dziwny ogród* – opis obrazu

Józef Mehoffer namalował obraz *Dziwny ogród* w latach 1902–1903, po letnim pobycie z rodziną na wsi pod Krakowem. Obraz przedstawia sad pełen jabłoni obsypanych złoto-zielonymi owocami; pod drzewami leżą splecione girlandy barwnych kwiatów. Nie widać ani nieba, ani granic ogrodu.

Po lewej stronie, w cieniu drzew, stoi żona malarza w szafirowej sukni i granatowym kapeluszu z szerokim rondem – jedną ręką unosi falbany sukni, drugą sięga do gałęzi jabłoni. Najdalej, w cieniu, widać nianię w czerwonej haftowanej narzutce i białej spódnicy. W pełnym słońcu stoi nagi, złotowłosy synek malarza z łodygami różowych malw w rękach – jego postać jest najjaśniejszym miejscem obrazu. Przy górnej krawędzi płótna, pośrodku, zawisła nieruchomo zaskakująco wielka, złocista ważka; jej skrzydła, poprzecinane ciemnymi żyłkami, przypominają witraż.

Opis obrazu przygotowany na potrzeby arkusza. Obraz: Józef Mehoffer, *Dziwny ogród*, olej na płótnie, Muzeum Narodowe w Warszawie.

11.1. (0–1) Na podstawie opisu wyjaśnij, na czym polega „dziwność” ogrodu przedstawionego przez Mehoffera.

11.2. (0–1) Porównaj nastrój obrazu Mehoffera z nastrojami dekadenckimi, obecnymi w części literatury Młodej Polski. Sformułuj wniosek.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Arkusz 2. Wypracowanie

Lista lektur obowiązkowych, do których można się odwołać w wypracowaniu.

Lista lektur obowiązkowych

Lektury zgodne z podstawą programową z 2024 r. – zakres podstawowy: Biblia, w tym fragmenty Księgi Rodzaju, Księgi Hioba, Księgi Koheleta, Księgi Psalmów, Apokalipsy św. Jana; Jan Parandowski, *Mitologia*, cz. I Grecja; Homer, *Iliada* (fragmenty); Sofokles, *Antygona*; *Lament świętokrzyski* (fragmenty); *Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (fragmenty); *Pieśń o Rolandzie* (fragmenty); William Szekspir, *Makbet*; Molier, *Skąpiec*; Ignacy Krasicki, wybrana satyra; Adam Mickiewicz, wybrane ballady, w tym *Romantyczność*, *Dziady* cz. III; Bolesław Prus, *Lalka*; Henryk Sienkiewicz, *Potop* (fragmenty); Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*; Stanisław Wyspiański, *Wesele*; Władysław Stanisław Reymont, *Chłopi* (fragmenty); Stefan Żeromski, *Przedwiośnie*; Witold Gombrowicz, *Ferdydurke* (fragmenty); Tadeusz Borowski, *Proszę państwa do gazu*; Gustaw Herling-Grudziński, *Inny świat* (fragmenty); Hanna Krall, *Zdążyć przed Panem Bogiem*; Albert Camus, *Dżuma*; George Orwell, *Rok 1984*; Sławomir Mrożek, *Tango*; Marek Nowakowski, *Górą „Edek”* (z tomu *Prawo prerii*); Andrzej Stasiuk, *Miejsce* (z tomu *Opowieści galicyjskie*); Olga Tokarczuk, *Profesor Andrews w Warszawie* (z tomu *Gra na wielu bębenkach*); Ryszard Kapuściński, *Podróże z Herodotem* (fragmenty). Ponadto z zakresu szkoły podstawowej: Ignacy Krasicki, bajki; Adam Mickiewicz, *Dziady* cz. II, *Pan Tadeusz* (księgi: I, II, IV, X, XI, XII); Aleksander Fredro, *Zemsta*; Juliusz Słowacki, *Balladyna*.

Zakres rozszerzony (dodatkowo): Homer, *Odyseja* (fragmenty); Dante Alighieri, *Boska Komedia* (fragmenty); Jan Kochanowski, *Treny* (jako cykl poetycki); William Szekspir, *Hamlet*; Juliusz Słowacki, *Kordian*; realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoré de Balzac, *Ojciec Goriot*, lub Charles Dickens, *Klub Pickwicka*, lub Mikołaj Gogol, *Martwe dusze*, lub Gustaw Flaubert, *Pani Bovary*); Franz Kafka, *Proces* (fragmenty); Michaił Bułhakow, *Mistrz i Małgorzata*; Stanisław Ignacy Witkiewicz, *Szewcy*; Bruno Schulz, wybrane opowiadania z tomu *Sklepy cynamonowe*; Tadeusz Konwicki, *Mała Apokalipsa*; Janusz Głowacki, *Antygona w Nowym Jorku*; Sławomir Mrożek, wybrane opowiadanie; wybrany esej Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Zbigniewa Herberta.

Inne lektury obowiązkowe (zgodne z podstawą programową z 2018 r.), do których również można się odwołać w wypracowaniu – zakres podstawowy: *Legenda o św. Aleksym* (fragmenty); *Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu* (fragmenty); Gall Anonim, *Kronika polska* (fragmenty); Jan Kochanowski, *Odprawa posłów greckich*; Piotr Skarga, *Kazania sejmowe* (fragmenty); Jan Chryzostom Pasek, *Pamiętniki* (fragmenty); William Szekspir, *Romeo i Julia*; Adam Mickiewicz, *Konrad Wallenrod*; Zygmunt Krasiński, *Nie-Boska Komedia*; Bolesław Prus, *Z legend dawnego Egiptu*; Eliza Orzeszkowa, *Gloria victis*; Stefan Żeromski, *Rozdzióbią nas kruki, wrony…*; Tadeusz Borowski, *Ludzie, którzy szli*; Józef Mackiewicz, *Droga donikąd* (fragmenty); Marek Nowakowski, *Raport o stanie wojennym* (wybrane opowiadanie); Jacek Dukaj, *Katedra*; Antoni Libera, *Madame*; ponadto z zakresu szkoły podstawowej: Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*. **Zakres rozszerzony:** Arystoteles, *Poetyka*, *Retoryka* (fragmenty); Platon, *Państwo* (fragmenty); Arystofanes, *Chmury*; Wergiliusz, *Eneida* (fragmenty); św. Augustyn, *Wyznania* (fragmenty); św. Tomasz z Akwinu, *Summa teologiczna* (fragmenty); François Rabelais, *Gargantua i Pantagruel* (fragmenty); Michel de Montaigne, *Próby* (fragmenty); Juliusz Słowacki, *Lilla Weneda*; Stanisław Wyspiański, *Noc listopadowa*; Jorge Luis Borges, wybrane opowiadanie.

Lista według podstawy programowej (Dz.U. 2024 poz. 1019) w układzie stosowanym w arkuszach CKE 2025–2026

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Matura 2027 z języka polskiego – poziom podstawowy, arkusz próbny 1 z zasadami oceniania i powtórką

Podgląd pokazał 9 z 29 stron. Pełna wersja: 29 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Oryginalny arkusz próbny matury z polskiego na poziomie podstawowym w formule 2027: 240 minut, 60 punktów, 16 zadań.
- Arkusz 1: test „Język polski w użyciu" (dwa teksty nieliterackie, notatka syntetyzująca, 10 pkt) i test historycznoliteracki (fragmenty lektur, tekst ikoniczny, 15 pkt).
- Arkusz 2: wypracowanie – dwa tematy do wyboru (35 pkt, co najmniej 300 wyrazów).
- Arkusz zawiera listę lektur obowiązkowych w układzie z arkuszy CKE 2025–2026 (także lektury z podstawy 2018, do których wolno się odwołać w wypracowaniu).
- Na końcu: klucz do zadań zamkniętych, zasady oceniania zadań otwartych z przykładowymi odpowiedziami oraz pełne kryteria oceniania wypracowania (35 pkt) z wariantem dla ucznia z dy
- Osobny plik „Strategia na 240 minut i notatka syntetyzująca" (4 strony, PDF i DOCX): najważniejsze pojęcia, lektury i konteksty w tabelach, wzorcowe odpowiedzi, najczęstsze błędy i
- Matura 2027 z języka polskiego: poziom podstawowy 4 maja 2027 r.
- (240 minut, 60 pkt: „Język polski w użyciu" 10 pkt, test historycznoliteracki 15 pkt, wypracowanie 35 pkt, min.
- 300 wyrazów), poziom rozszerzony 20 maja 2027 r.
- (210 minut, 35 pkt – wypracowanie, min.
- 400 wyrazów) – według informatora CKE i komunikatu o harmonogramie z 20.08.2026.
- Arkusz ma 29 stron A4 w PDF i DOCX.
- To oryginalny arkusz, a nie kopia zadań CKE.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/matura-2027-jezyk-polski-podstawowa-arkusz-probny-1